

telességből minden pártérdeket félre-
telve, résztvesznek a koronázáson,
csak aztán érlelődött meg, amikor
minden

kétséget kizáróan tudomásukra
hozták, hogy a nemzeti párt ve-
lük fuzionálni nem hajlandó.

Argetoianu és Averescu a kommü-
niké után nyilatkozatot is tettek
közé, amelyben igyekeznek megma-
gyarítani váratlan pálfordulásukat,
természetesen nem nagy sikerrel.

Maniu Bukarestben

Bukaresti távirat szerint Maniu
tegnap este a fővárosba érkezett, hogy
az averescianusok elhatározása követ-
keztében előállított új helyzetben az
ellenzék többi pártjaival tárgyaljon.
Maniu Gyula négy napig fog Bukar-
estben tartózkodni és elsősorban
azokkal a csoportokkal veszi fel az
érintkezést, amelyek mindekor kész-
séggel voltak hajlandók vele együtt
haladni. Így elsősorban Jancu Flor-
dor lovaggal, Vasile Sroiescuval és
I. Pelivanuval kezd tárgyalásokat, a
többi esatolt területek ellenzéki
pártjaival való kollaboráció érdek-
ben. Ugyancsak tárgyalni fog Maniu
Jorgával és Toma Stelianuval is, a
demokrata páriok terveinek megis-
merésére. Egyes hírek szerint Maniu
bukaresti tartózkodását arra is fel-
használja, hogy

a nemzeti párt szervezeteinek
országos kiterjesztését is elő-
készítse,

hogy egyszersmindkorra véget ves-
sen a regionalista törekvésekkel való
gyanúsításoknak, amelyeket tegnapi
nyilatkozatában Argetoianu is han-
goztatott.

Az „Epoca”, Jorgáké lapja a
koronázás körül újabb kombináció
lehetőségét hangoztatja. A lap szerint

**a koronázási kormány élére
Jorga Miklóst**

nevezi ki a király, amely esetben a
nemzeti párt, sőt más politikai cso-
portok is hajlandók megjeleneni
Gyulafehérváron Nehézzen tehető azon-
ban fel, hogy még Jorga elnöklete
alatt is Maniuek ugyanabban a kor-
mányban foglaljanak helyet, amely-
ben Bratianu és Averescu. Az újabb
kombinációval összefüggésben azt is
jelentik Bukarestből, hogy a kor-
onázásnak a lapokban közölt pro-
gramja nem végleges. A tervezet még
nem is készült el és csak a hét
folyamán terjesztik a király elé jóvá-
hagyás végett.

Fenyő és Braunfeld
világvárosi ékszerüzlete
Cluj-Kolozsvár, Főter 15. sz.

ARANY, EZÜST, DRÁGAKÓ,
ÉKSZEREK ÉS MŰPARI
AJANDEKTÁRGYAKAT
TELJES BIZALOMMAL
VÁSAROLHAT

Arany, ezüst és acél órákülön-
legességek. Longines, Omega,
Schaffhausen órák. fólerakata.

Telefon 6-43.

Sport kötött-
szövött **Áruház**
Aradi kötött és kötött-szövöttgyár lerakata
Cluj, Wesselényi-utca 16.

**! Kötött kabátok, svetterek
kötött ruhák, harisnya és
kezfűző eredeti gyári
árban kapható.**

Ötezer dunam földön épül az er- délyi zsidók palesztinai kolóniája

**Hatvanezer lejjel bárki zsidó egzisztenciát teremthet magának
Palesztinában**

Az a gyönyörű terv, amely néhány
felkes kolozsvári öonistában fogantott
meg, hogy az erdélyi zsidók falut ala-
pítsanak Palesztinában, a konkrét meg-
valósulás stádiumába érkezett. Mint az
Új Kelet többször közölte, az erre a
célnak alakult erdélyi Achuzá-társaság
vezetőségének hosszas utánjárására a
Zsidó Nemzeti Alap ötezer dunam
földet adott örökösre az erdélyi falu
csőjaira. A Zsidó nemzeti Alap látva
az erdélyi zsidók földszerezeit és a
mezőgazdaságban való jártasságát, a
legnagyobb áldozatok árán szeretne
meg az említett földdarabot, amely

szereléseknek és ezenkívül az öre már
a következő év termésé. Tudni kell, hogy
az Achuzá társaság már eddig is körül-
belül félmillió lejt fektetett be az
erdélyi kolóniába, részben gazdasági
felszerelések, részben munkások cél-
jaira. Ez a tétel arányosan oszlik meg
az Achuzá tagjai között. Az Achuzában
való részvétel

az elképzelhető legkedvezőbb al-
kalom arra, hogy valaki Palesz-
tinában igen kis anyagi befekte-
téssel biztos és nyugodt egzisz-
tenciát teremthessen magának.

Az Achuzá vezetőségnek felvi-
lágosítása szerint, ha az Achuzá
részjegyző jegyzésével egyidejűleg
ki is akar vándorolni, úgy gondos-
kodnia kell utazási költségeiről és
arról az összegéről, amely a legkö-
zelebbi aratásig, vagyis 1923 júniu-
sáig létfenntartásához szükséges. Hoz-
závetőleges számítás szerint az az
összeg így oszlik meg:

Utazás harmadik osztá- lyon Kolozsvártól Galacig	200.— lei.
Hajó harmadik osztá- lyon Galactól Haifaig	1200.— "
Egy vagon (butor és ételmiszer) szállítása Galacig	2000.— "
A vagon szállítási költ- sége hajón	8000.— "
A vagon szállítási költ- sége Tel-Adasig	10.000.— "
Ételmezés nyolc hónapra a kolónián egy ötagu család részére	40.000.— "
Összesen:	61.400.— "

Egy ötagu családnak áttele-
pülésének teljes költsége tehát ke-
rek számban 120.000 lei. Ha meg-
gondoljuk, hogy ezért az összegért
itt Erdélyben még azt a földterületet
sem lehet megvásárolni, amit az
Achuzá ingyen ad tagjainak, azt
mondhatjuk, hogy bünt követ el ön-
magával és a zsidósággal szemben
az az erdélyi zsidó, aki Palesztina
felé gratitál és ezt a ritkán kinál-
kozó alkalmat elmulasztja.

**Az Achuzá társaság nagy transz-
portja gépekkel és állatokkal a
jövő hónap közepén indul Pa-
lesztinába,**

hogy még ez évben megkezdhesse
a föld megművelését. Aki részt óhajt
venni az erdélyi falu felépítésében,
forduljon mielőbb részletes felvilágo-
sításért az Achuzá igazgatóságához
(Cluj, str. Petru 16).

Az Achuzá társaság egyébként
foglalkozik most azzal a kérdéssel,
**mi legyen a neve az erdélyi
falunak.**

Több javaslat hangzott el erre vonat-
kozólag. Így dr. Weissburg Chajim
javasolta, a Jaarja (Erdély), vagy
Jerubbaal elnevezést. (Gideon ugyanis
ezen a helyen kapta hísi eszeke-
detéért a Jerubbaal nevet.) Kacsér
Illés pedig a Tel-Chalom (Átomte-
lep) nevet ajánlja. Az Achuzá igaz-
gatósága azonban pályázatot hirdet
az erdélyi falu elnevezésére. A pályá-
nyertes neve megfelelő módon lesz
megörökítve az erdélyi falu történe-
tében.

**Héber és zsargon
könyvudonságok**

Nomberg: Die Mispochs	füxve
Kolodni: Gárnerei	8—
Kalmanovitch: Kanoim	5—
Jerusalem	4-50
Dinaburg: Mütelaier	6—
Bialik: Zaar un zern	4-50
Mach: Ziwoš hat a mensch aweij ojea	3—
Adaren: Der gor-zedek fun Schlesien	3—
Flaubert: Herodiade	5—

Templomot avatott a Poale Cedek

**A kolozsvári zsidó iparosok
ünnepe**

— Az Új Kelet mellékletétől —

Három napig tartó impozáns
ünnepségek között költözött át a
kolozsvári Poale Cedek új imaházába,
melyet a zsidó iparosok egyletének
Malom-utca 16. alatti saját telkén
építettek. Az ünnepség pénteken
délután kezdődött a Forduló-utca 1.
alatti régi imaházban, ahol Glasner
Akiba főrabbi magasszárnyaléu
bucsubeszédet mondott. A templom
udvarán körülbelül kétezer főnyi
tömeg gyűlt össze, mely négyes zárt
sorokban indult el azután az új
imaház felé. A menet elején esinos
baldachin alatt vitték a felvirágozott
tórát és amerre elhaladtak, a zsidó
üzletek lehuzták rollóikat, hogy ezzel
adjanak kifejezést a tóra iránti
tisztelőtlüknek.

Az új imaház főbejáratánál Rimóczi
Jakab egyetli alelnök mondott üdvözlő
beszédet, amelynek végzetével az
imaház kulesát ünnepsélesen átadta
Schwarz Jakab elnöknek, aki a
templom ajtaját kinyitotta. Bevonulás
előtt Glasner főrabbi rövid beszédet
intézett az ünnepelőkhöz. A szféer
tórák elhelyezésekor a frigysekre ny
előtt meggyújtották az örökmécses
és ekkor felhangzott Grünfeld Farkas
a romániai köruten levő budapesti fő-
kántor hálaimája: „Vajjohi binaszoa”.
Szépen csengő tenorja nygyban emelte
az ünnepi hangulatot.

Szombaton délelőtt hét órakor
volt az első istentisztelet, amelynek
keretében Glasner Akiba főrabbi
avatóbeszédet mondott és főleg a
szombati munkaszünet betartására
figyelmestette a hallgatóságot. Az
ünnepi istentisztelet a királyi házért
és az országért mondott imával ért
véget.

Az ünnepségek harmadik része
vasárnap folyt le az új imaházban,
ahol délelőtt tíz órakor a Poale Ce-
dek tagjai diszkógyűlést tartottak.
Schwarz Ignác elnöki megnyitójá-
ban örömet fejez ki, hogy az egye-
sület tagjai végre saját telkén épít-
sajt templomában üdvözlhetik, vala-
mint a nagyváradi és dési Poale
Cedek kiküldötteit. Mandelbaum Izi-
dor titkár részletesen ismertette az
egyesület történetét. Az egyesület ter-
vét 1903 ban vetették fel Indig Mór,
Sole Simon és mások, de a belügy-
minisztérium tíz éven át visszata-
sította a benyújtott alapszabályokat,
mígsem 1913 ban ugyancsak Indig
és Klein Jakab kezdeményezésére
deputáció kereste fel gróf Bethlen
Odón akkori főispánt, akinek köz-
benjárására jóváhagyták. Pár hónap
alatt a tagok száma annyira meg-
nőtt, hogy az egyesület 1914 június
14 én megteremtette formális alakuló-
gyűlést, amelyen Deák Jenő elnök-
letével megválasztották az első ve-
zetőséget. A háboru kitörése azon-
ban annyira lespasztotta a tagok
számát, hogy az egyesület kénytelen
volt a működését felfüggeszteni 1917
decemberéig. Hetenként propaganda-
létségeket tartott az egylet, amelynek
visszatérő életét a forradalom zavarta
meg rövid időre. 1919 januárjában
Deák Jenő megalapítja az egyesület
imaházát, Schwartz Ignác révén pe-
dig szféer-órához jut az egyesület,
amelynek vezetése ötagu intézőbi-
zottság kezében van. Az állandóan
felmerren tartott agymenhás és kör-
házépítési tervet elgáncolták, bár az
egylet a Monostori-utca megfelelő
telket vásárolt. Hasonló okok miatt
nem sikerült a szövetszövetet megala-
kitani. Az 1920 januárjában Schwartz
Ignác elnökletével megválasztott új
titkár működéséhez fűződik a Po-
ale Cedek egysületi életének fölle-
dülése. Megvásárolja a Mikos Kele-
men-utca 16 alatti telket és miköz-
ben taglétszáma négyesárára emelke-
dett, az egyesület megindítja a tem-
plomépítési akciót, amely újabb vi-
sontagságok után riost végre telje-
sen befejeződik.

A ha
m'ei Ja
get a di
társasva
népes
hitt özeé
elmés és
az est j
A
az ar
Az er
az aradi
résztess
a zsidók
ráhók le
lemremé
ssjth dj
pok indi
lékezete
den zsid
Az érde
mondja:
— K
erdélyi
dat emeli
el akar
lőrádó
nem mag
tiltal ozot
zéréinek
lan érde
ják, hog
magyar
és héber
A mi
száival a
foglalkoz
tulságosa
meg a p
szélyezet
gyaroktó
deas. h
román
kál fog
hódzó ú
a pánnag
egyzeres
Az új me
as aradi
latban. B
redott ez
völó bes
hoz intéz
magyar v
átal Kol
mosgalma
sem tudt
leg nem
rjúk. E
esetor né
emlájuk
gondolnu
Valój
magyar a
gyarositó
időben, a
zsidókat
szomszéd
gen vére
szentíták
tény is
együtt a
is megér
ha megg
juttattak
erdélyi m
tiltalozs
gyar neve
Akik
hogy a n
lis manife
ben, zsid
tunk egy
amelyből
kultúrlet
zsidók r
egész ma
ták és gy
Ennel
tovább eg
élet is öi
szében var
turális, m
várásban
dalmukat
több, lega
Még a leg
„Ellenzék

avatott
Cedek

ó iparosok

ajától -

rtó impozáns
öltözött át a
uj imaházába,
ok egyetemenek
saját telkén
ég pánktenek
orduló-utca 1.
ahol Glasner
asszárnyalásu
A templom
sterer főnyi
négyes zárt
után az új
elején esinos
felvirágozott
ak, a zsidó
at, hogy ezzel
tóra iránti

fánál Rimóczi
dott átvizelt
egzével az
yesen átadta
nek, aki a
a Byronulás
vid beszédet
A szfér
rigyszekrény
örökmécses
mfeld Farkas
budapesti fő-
bi bírósza"
yban emelte

hét órakor
t, amelynek
iba főbbi
és főleg a
betartására
óságot. Az
rályi házart
imával ért

adik része
imaházban,
a Poale Ce-
t tartották.
megnyitójá-
y az egye-
elkén épít
lheti, vala-
dési Poale
lbaum Iz-
perlette az
yesület ter-
lodig Mór,
a belügy-
visezanta-
sabályokat,
sak tadig
hényezésére
Bethlen
inek köz-
Pár hónap-
ira meg-
914 június
is alakuló-
elő elnök-
első ve-
ése azon-
a tagok
kénytelen
zteni 1917
opaganda-
melynek
m zavarta
nuárjában
egyesület
révén pe-
egyesület,
intézöbi-
állandóan
és kör-
k, bár az
megfelelő
ok miatt
megala-
Schwartz
asztott új
lik a Po-
ek föllea-
es Kele-
s miköz-
emelke-
a tem-
jobb vi-
gre telje-

A hatalmas beszámoló után Rimóczi Jakab záróbeszédével ért véget a diszkusszió. E te jóslatokat társasvárosra volt a Pál-terben. A népes chevra-szidén Tischler Mór hitközségi elnök is résztvett. Több elmés és érdekes felszólalás emelte az est jóleső hangulatát.

Az „Infrățirea“ az aradi konferenciáról

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Az erdélyi és bukaresti román sajtó az aradi konferenciával kapcsolatban részletesen foglalkozott a magyarság és a zsidóság viszonyával. Az erdélyi liberálisok lapja, az „Infrățirea“ igen figyelemreméltó megjegyzéseket tesz ahhoz a sajtó djarsthoz, amelyet a magyar lapok indítottak dr. Fischer Tivadar emlékezős kijelentése miatt, hogy „Mind a zsidó megünnekel reklamálnak!“. Az érdekes cikk többek között ezt mondja:

— Kisebbség nagyobb időkösében az erdélyi magyar sajtó folyton azt a vádat emeli az itteni zsidóság ellen, hogy el akar szakadni a magyarságtól és önálló nemzetiségnek akar feltűnni, nem magyarnak. Ez a sajtó állandóan tiltakozott mostanáig a zsidók ama vezérének a törekvései ellen, akik az általán érdeklődést egyetértésben azt akarják, hogy iskoláiból kiküszöböljék a magyar nyelvet és hogy azt a román és héber nyelvvel helyettesítsék.

A mi magyarjainknak emeltiltóvá szálva a román sajtó már máskor is foglalkozott. Ezekben a protestációkban tulságosan látható módon nyilvánult meg a pánnagyarosság eszméje, mely vezélyeztetnek látszik a zsidóknak a magyarságtól való elszakadása által. Evidens, hogy a dolgok ilyen állásával, a román közvéleménynek óvatossággal kell fogadnia a kétoldalú pánmagyar hódító törekvésü manifestációkat, azét a pánnagyarosságot, amelynek a háboru egyezsersimindnkorra véget vetett.

Az utóbbi napokban ismét eljelt az aradi zsidó konferenciával kapcsolatban. Barabás magyar vezető felhívta ezt a konferenciát, mert az üdvözölő beszédet amelyet a meghívottakhoz intéztek, németül mondták. Ez a magyar vezető, aki a Magyar Szövetség által Kolozsvárról megindított magyar mozgalmaknak egyik exponense, sehogy sem tudta elhinni, hogy a zsidó tényleg nem magyarok és megharagudott rájuk. Ezt a részünkre jelentéktelen esetet néhány olyan mérvem kedvéért emlíjük meg, amellyel komolyan kell gondolnunk.

Valójában miért törekszik oly sok magyar arra, hogy megtartsa az elmagyarosított zsidókat, még pedig olyan időben, amikor mindenki tudja, hogy a zsidókat is okolják a magyar monarchia és az ország véres sárgaságait rendeznek a szemük ellen. Az ő törekvésük az a tény is meggyarásza, hogy a zsidókkal együtt a magyar kisebbség számtalilag is meggyarodik — és ezt fontos tudni, ha meggondoljuk, hogy hány tiltakozást juttattak el külföldre ennyi és ennyi erdélyi magyar nevében, amint ezek a tiltakozások is beüljük, kétmillió magyar nevében.

Akik ismerik a magyarokat, tudják, hogy a magyarság valamennyi kulturális manifestációja, főleg az utóbbi időkben, zsidóktól való. Egy isben bemutatunk egy magyar hivatalos statisztikát, amelyből kitűnik, hogy a magyarság kulturális hírszuszónót szászalékátan zsidók reprezentálják. Mouchatni, az egész magyar kultúrát zsidók irányították és gyarapították.

Eznek megállapítása után menjünk tovább egy lépéssel. Az erdélyi magyar élet is ötven százalékban a zsidók kezében van. Erdély magyarságának kulturális, művészi és gazdasági élete javarésben zsidó uton halad. Ujságitradalmukat is zsidók csinálják, ha nem több, legalább is hetvenöt százalékban. Még a legsoványabb magyar lapot, az „Ellenzék“-et is majdnem csupa zsidó

szerveksti. A többi lapról nem is beszélünk.

Már ebből az egy példából is látni lehet, hogy a magyarok hatalmas előhadat neveltek maguknak a zsidókban a románok ellen. De az is következik ebből, hogy mint az itteni magyarság életének vezetőire, a magyaroknak szükségük van a zsidóra. Befelé az önfenntartás és a boldogulás legfontosabb eszközei a zsidók, a külfölddel szemben pedig hatalmas támaszai a magyar törekvéseknek.

Végezreményben ez a zsidó magyar

kérdés olyan probléma, mely megérdemli az iránta való érdeklődést. Legalábbis annyira kell érdeklődnünk e kérdés iránt, mint amennyire magával a magyar kisebbségi kérdéssel foglalkozunk, amellyel a másikat összeavarrják. Ép ezért állandóan figyelemmel kell kísérnünk a magyaroknak a nemzeti zsidók ellen irányuló törekvéseit és ugyancsak szemmel kell tartanunk a hivatalos román magatartást ezekkel a mesterkedésekkel szemben, amelyek iránt a nemhivatalos román közvélemény bünös közömbösséget tanusít.

Kemal hadserege Konstantinápolyt fenyegeti

A szövetségesek védik a tengerszorosot. Szmirna előtt összeütköztek a szövetségesek a törökökkel. Szmirna tragédiája

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Az „Evening Standard“ jelentése szerint Towshend tábornok kedden este Londonba érkezik. A tábornok Lloyd George-nak felajánlotta szolgálatait a béke közvetítésére. Nyilatkozata szerint a szövetségeseknek ki kell üríteniük Konstantinápolyt, mert ha Kemal kénytelen lenne Konstantinápolyt ellen fordulni, ezzel egyidejűleg proklamálná a szent háborút valamennyi mohamedán országban.

Lloyd George új politikát kezd

Budapest, szeptember 18. (Az Uj Kelet távirata.) Párisi jelentés szerint Lloyd George azért megy Genfba, hogy ott bizonyos belpolitikai kérdéseket tisztázzon. A másik verzió szerint utjának az a célja, hogy

Poincaré a kisázsiai fronton a döntőharc felvételére készül

Angol politikai körökben azt hiszik, hogy Lloyd George a görög vereség által előidézett hangulat enyhítésére a leszerelés kérdésében és a jóvátétel kérdésében új politikát akar kezdeni. Törökországnak vissza akarja adni Tráciát, Ausztriának pedig jelentéktelen hitelt fog biztosítani. A szelleges zóna megvédésére az angol kormány

Romániához, Görögország és Jugoszláviához fordult,

mert ezeknek az államoknak elsőrendű érdekük, hogy Kemal csapatai ne veszélyeztessék a Balkán egyensúlyát. A bolgárok és törökök egyesítési terveit ha megvalósulnak, még súlyos komplikációt idézhetnek elő. Londonban a Földközi-tengeri flottá parancsot kapott, hogy minden esetre akadályozza meg a törököknek a tengerszorosra való behatolását.

A szövetségesek fegyverrel védik a Boszporuszt

Budapest, szeptember 18. (Az Uj Kelet távirata.) Londonból jelentik: Shoort belügyi államtitkár Newcastelben beszédet mondott, amelyen kijelentette, hogy az angol, francia és az olasz kormány elhatározta a Dardanellák és a Boszporusz szabadságának megvédését. A szövetségesek

fegyveresen is meg fogják akadályozni, hogy Kemal pasa európai területre lépjen.

A szövetséges csapatok már megkapják a szükséges utasításokat. Anglia nem tűrheti, hogy a keleti helyzet felboruljon. Ha ebben a küzdelemben a angol érdekek vereséget szenvednének, súlyos csapás érné Anglia keleti uralmát.

Összeütköztek a szövetséges csapatok a törökökkel

Bécs, szeptember 18. (Az Uj Kelet távirata.) Londoni jelentés szerint a török csapatok a kisázsiai

Kemal hadserege Konstantinápolyt fenyegeti

A szövetségesek védik a tengerszorosot. Szmirna előtt összeütköztek a szövetségesek a törökökkel. Szmirna tragédiája

- Az Uj Kelet tudósítójától -

fronton bekerítették és foglyul ejtették a görög hadsereg utolsó maradványait is. A görög csapatok parancsnoka, Petriades tábornok szintén a törökök foglya lett. Reuter-jelentés szerint a kemalisták visszaverték a okat a szövetséges csapatokat, amelyek Szmirna felé előnyomultak.

A török békefelételek

Páris, szeptember 18. A törökök a fegyverszünet megkötését a következő feltételekhez kötik:

- 1. Az ellenség kiszolgáltatja az általa megszállott területeket a török hadseregnek, mi dennemű fegyverrel, municióval és felszereléssel együtt még pedig bármely feltétel kikötése nélkül.
- 2. Ezenkívül tartozik haladéktalanul elismerni a török főnhatalóságot Kisázsia és Trácia fölött, Drinápolyval együtt. E területekre minden igényéről lemond.
- 3. Az ellenség köteles az okozott károkat megtéríteni és hadikárpótlást fizetni mind-zokért a károkt, melyeket Törökországnak okozott.
- 4. Köteles Törökországnak kiszolgáltatni mind-azokat, akik Trácia megszállása idején a törökök ellen vétettek.

Musztafa Kemal pasa kormánya ezeket a feltételeket közölte Franciaországgal és Angliával. Musztafa Kemal és Anglia között Towshend angol tábornok közvetít.

Százezer ember pusztult el Szmirnában

Budapest, szeptember 18. (Az Uj Kelet távirata.) Az athéni sajtó nagy cikkekben számol be a szmirnai tragédiáról. A történelmezben még nem volt példa olyan borzalmakra, amelynek Szmirnában lejátzódtak.

A törökök minden eddigi kegyetlenségét felülmúlták a szmirnai mészárlások.

Sokasus szmirnai éretek áruhában Athénbe menekült. Az éretek elmondta, hogy Chrysostomus metropolitát a legkegyetlenebb bánásmak között kínosták halálra. A patriarchát először Nuraddin tábornok bánásmalta, azután kiszolgáltatta a mohamedán tömegnek. Az emberek nekiesetek a főpapnak, egyenként kitépték a szakállát, azután hiszterójevel együtt kivégezték.

Szmirna teljesen elpusztult,

csak néhány ház maradt meg a török negyedben. A törökök elől a keresztény lakosság, férfiak, asszonyok, gyerekek a templomba menekültek, de a templom is tüzet fogott, a szerencsétlen emberek kénytelenek voltak az utcára futni, ahol gépfegyvertűz fogadta őket.

Az asszonyokat és leányokat hozzártartozók megölték,

hogy ne eshessenek a török katonák áldozatául. Azok, akiknek sikerült elérniük a tengeri, a hullámok közé vetették magukat. Legnagyobb ré-

szük a visbe vesszék. A közelben horgonyzó francia és olasz hadihajók nem vették fel a menekülőket, mert azok nem tudták nemzetiségüket igazolni. Szmirnában több mint százezer ember pusztult el.

Bulgária semleges

Páris, szept. 18. A francia kormány válaszolt az angol kormánynak a tengerszorosok ügyében hozzászántott jegyzébre. Kijelenti, hogy a francia kormány követeli a semleges zóna fenntartását és a szorosok semlegességét. Közi, hogy utasította konstantinápolyi főmegbízottját, hogy angol kolégájával együtt értesítse az aungrai kormányt, a szövetségesek biznak ígéréteben, melyszerint a semleges zónát respektálni fogja.

Szofia, szept. 18. (Rador.) A bolgár kormány elhatározta, hogy a török-görög konfliktusban megőzi semlegességét és a konfliktusba semmiesetre se fog beavatkozni.

Oroszország támogatja a törököket

London, szept. 18. (Rador.) A szovjetkormány jegyzéket intézett az angol kormányhoz, melyben kijelenti, nem éri magát megkööbítne a szövetségeseknek a keleti kérdésben hozandó bármely határozatától és előre is közli, hogy a törököket a legmesszebbmenő támogatásban részesíti.

A polármester visszajött Bukarestből

Dr. Julian Pop kolozsvári polgármester tegnap megérkezett Bukarestből, ahol a kormánnyal beható tárgyalásokat folytatott a város közelelmezését érdeklő ügyekről, a gáz-ügyről és a villamosági ügyeken kívül sok olyan tárgyról, amelynek végleges rendezése sürgős és kívánatos. A lisztügyben az a megállapodással tért vissza a polgármester, hogy a minisztertanács legutolsó rendelkezése értelmében a városnak hét ezeres árú lisztet állapítsanak meg. A barna típus kilója 3-50 leibe, a másik, a fehér 6 leibe fog kerülni. Ezt a kenyérfajtát azonban a város péksége csak akkor tartozik ilyen áron előállítani, ha megfelelő gabona áll majd rendelkezésre. A gabonát az Erdélyi Bank érdeklőrekes tartozó „Consortium Ceresiastilor“ fogja szállítani a rendelkezés megállapított áron. A vállalatot köteendő szerződést a városi tanács holnap fogja tárgyalni és a tárgyalás után amennyiben telje megegyezés jön létre, alá fogják írni. A villamosművekre néve a kormány engedélyt adott, hogy pályázatot írjanak ki rá. A gázgyári szerződést minden valószínűség szerint egy évre meg fogják hosszabbítani a Ganz-céggel. De van egy olyan irányzat is, mely még ebben az évben házi kezelésbe kívánja venni a gázműveket, az üzem folytatásához szükséges pánst pedig a magyarpártól fogják igénybevenni. A kormány a Szamos-híd tervezését is jóváhagyta; erre is pályázatot fognak írni. A státusz telkek ügyében a polgármester nem hozott döntést semmi irányban.

Olvasa már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „És a megörbédit meggyenedik.“

Rókat és más szörmét fest az Unio gőzmosógymá Kolozsvár

HIREK

Egy börtönlakó vallomása

Érdekes vendége van a kolozsvári börtönek. Vince Sándor 45 éves betörő, aki életének nagyobbik felét, huszonöt évet börtönbe töltött, nyilatkozott munkatársunknak. Vince érdekes, Dorrit-szerű figura, aki primitív, optimista filozófiával tett vallomásban próbálta életét igazolni s a börtönről mint megszokott, nélkülözhetetlen tartózkodási helyről csevegett. Egyben mérgesen említette fel a készülő amnesztiát... neki nem kell kegyelem! Vince ülni akar...

A cella ajtaja kinyílik és Vince Sándor, a sunyi, vén betörő ravaszul hunyorgat a betódló napfényben. Piszkos, repedtörmü ujjával idegesen sodorintja lefelé konyuló, szeszű bajuszt: Vince praktikus ember, aki tudja, hogy ezek az apró mondatok igen alkalmasak annak az időköznek a kitöltésére, amit a választásokhoz szükséges gondolkodásra szán egy okos kasszanyitó. Vince, aki negyvenöt évéből huszonötöt töltött börtönben, kitanult ember, ismeri a dolgok esinját-binját és épen ezért sodorintja a bajuszt, vakarja a tarkóját, rángatja a nadrágját, néha pedig a fogait piszkálja, hogy vajjon akad-e közöttük hibás...

— Piszkos ez a kóter, hogy a dög vigye el! — mondja mérgesen Vince Sándor. — Kérem, ültém én már mindenütt, a Csillagban a Gyűlöben, Enyeden, Illaván, Vácon, — de ilyen piszkos kótert sosem láttam. Elmegy az ember kedve már a börtöntől is! Huszonöt évet csendben, becsületben letöltöttem, de így még nem voltam megundorodva... Sosem volt fejelemim, csak egyszer kaptam kétheti lábvasat, mert megéptam a kulesot... de most már nem bírom tovább! Muszáj valamit csinálni, mert piszkos...

— Ne fenyegetőzzön, mert rapportra viszem! — mordul közbe az őr. Maga piszkos, nem a cella! — Ne taszítson engem a kulesos ur! — replikázott az öreg betörő. — Idevalóságibb vagyok én itt, mint magam. Már a múlt században is börtönben voltam! Kilenvenháromban hat évet kaptam, akkor kezdtem már a tanulmányozást. Tudom én, hogy ki a piszkos!

— Miért nem kezd maga becsületese munkához? — kérdezem Vincétől. — Hiszen így az egész életét ilyen piszkos kis cellákban éli le.

— Nem tudok már szabadulni a börtöntől, uram! — válaszol vissza a betörő. — Olyan ez a cella, mint a papucsfejnek a felesége: gyűlöli, de nem tud szabadulni tőle. Reggel kinyitják az ajtót, ott a zupa; délután a számba rakják az ebedet, este meg a vacsorát. Hozzászoktam már a kiszolgáláshoz. Még aztán nincs már bennem önállóság, parancsszóra tudok csak cselekedni. Reggel a csóngetésre kimegyek sétálni; ha szabadom vagyok, más utam sincs, mint a kocsma. Nincs energiám, csak akkor tudok cselekedni, ha rámkibálnak. Odakint nem izlik semmi, itt pedig az a becsépszett egy-két cigarettát milyen élvezet. Bevarrom a dohányt a szalmazsákba, hogyha hipis (tutató) van, ne találják meg. Este felbontom, kivesszek egy kis dohányt, aztán újra bevarrom a szalmazsákot. Naponta így négyszer-öt-ször bontok és varrok, mert óvatos ember vagyok. A becsépszett újságokat is úgy dugom el. Még az előfizetési árakat is elolvasom ebben a nagy unalomban. Nem akarok én már becsületese ember lenni... Ha kiszabadulok, egy-két hétig jól élek, aztán csinálom valamit és újra elfogznak. Szinte jó érzés már, mikor vissza vagyok. Most is kapok egy-két évet, ugyan amnesztiára leszek és megint kiszabadulok. A fene egye meg...

Es Vince idgesen megránítja a bajuszt, aztán végigdölvé a pricesen, sunyin vizsgálja a cella négy foltos rideg falát.

— Csak piszkos ez a kóter, — mondja elhuzódó szájjal — meg- unom én ezt a börtönt...
A kulesos becsapja rá az ajtót.
Gy. I.

— A miniszterelnök Erdélybe jön. Bratianu Jonel miniszterelnök a napokban rövid tartózkodásra Erdélybe érkezik. Utja összefügg a gyulafehérvári koronázás előkészületeivel. Azonfelül megbeszéléseket akar folytatni Erdélyben lakó politikai barátaival. A miniszterelnök Kolozsvárra az eddigi intézkedések szerint e hó huszadikán fog megérkezni.

— Az új gettó. (Herzl Tivadar négyfelvonásos színműve. Bemutatták az aradi Városi Színházban szeptember 12-én.) Több erdélyi színpad az aradi siker nyomán elő akarja adni Herzinek ezt a drámáját. Az új gettó, amelybe a modern zsidóság a tövises emancipáció után belesodródott, sokkal le- szejtőbb és torkot szorítóbb, mint a régi. Akkor az egyfajtájukkal szemben az em- beri méltóság a maga egyenességében és büszke egyedülvalóságában érintetlen maradt. A zsidónak otthon meg kellett görbednie, de csak a sikátorok ala- csony bejárói előtt. Luther mondotta: „Nézem és gyűlölöm őket, a gógós zsidókat, a hint alázatóságát és befelé fönhéjázókat.” A gettó leromlott, a zsidó már nem hajolt meg a kapuk előtt. Tágas szobák levegőjében és vi- lágosságában élhetett, élvezhette a ki- művelődött élet minden kényelmét, de a bonsó kultúrát, ami a polgári fölsza- badulás velejárója volt, nem vallhatta osztályrészeül. Nagyon érezte velé a bőséges borralvót, amit a fölszaba- dulással kapott. A nobilesek a vállát veregették, a kevésbé kifinomodottak röhögtek rajta, az irigyek üldözték, a politikusok jó levelező csatorná- t használták. Hogyan védekeztek ez el- len? A tömegek bentmaradtak gettó- jukban, a kiemelkedő rétegek vállalták az új gettót. Herzl megmutatja ezt a gettót. A modern rabbi mindig meg- nyugvást hirdető kenetességében, a börze-zsidó zivós és komikus alkalmazkodásában, a parvenü kiállhatatlan henegegésében és a zsidóban — es az igazi zsidó — aki nem bírja a lelki békiót, akiben zsidó tüzek lángolnak és a hit a szabadságnak és a légtörő fojtogat. Herzl ebben a darabban ki- váltásos irónak bizonyult. Alakjai egy- egy típus és mind egyik egyéniség egyuttal. Az esemény szervezését gördü- li, a szereplők cselekedeteit és mondan- valóit érdekfeszítővel kell kísérnie a né- zőnek. Az erdélyi színművészet nagy nyeresége lenne, ha a darab Bárány György jó fordításában színpadra léne.

— Kabaré a zsidó színházban. Vasárnap este a zsidó színházban jól sikerült kabaré volt, amely változatos műsorával azokat is a színházba von- sította, akik egyébként a jiddisch-darabokot egyáltalában nem vagy csak ke- vésbé értik: magyarokat, románokat, magyarkulturájú zsidókat és valamennyi- nyien igen jól mulattak és élveztek a jiddisch nyelv behízelgő melegségét. A programot „A két árva” című bohózat nyitotta meg, amelyben Rabinovics, Rabinovicsné, Strammer, Strammeré, Waldberg és Widder bivaló alakítást nyújtottak. Eután magán számok kö- vetkeztek: Rabinovics chaszid-dalai, Weinbergné Ovina málkénys, Iczko- vits kupléi és Strammer énekesszémai, amelyek mind nagy sikert arattak. Az előadást „A tévedés” című bohózat zárta be, ebben Iczkovits, Waldberg, Blind Aranka és Teszler szerepeltek. Az est egész folyamán a közönség ki- tűnő hangulatban volt és minden szám- nál percekig tartó tapsal adott kifeje- zést tetézésének.

— Sztrájkba lépnek az állami tisztviselők. Bukarestből jelentik: Ori- ási érdeklődés mellett nyílt meg tegnap az állami tisztviselők országos kon- gresszusa a Dacia nagytermében. Az ország minden részéből érkezett dele- gátusok teljesen megtöltötték a hatalmas termet és nagy ovációval fogadták a Schina elnök vezetésével bevonuló

elnökséget. Valamennyi szónok hang- sulyozta az azonnali megoldás szüksé- gességét. A jelen voltak rendkívül élesen fordultak a kormány ellen, támadták annak semmitmondó nyilatkozatait és nagy demonstrációt rendeztek Gheor- ghin pénzügyi államtitkár, a kormány jelenlevő képviselője ellen. Maga Schina elnök hangsúlyozta, hogy a kormány alkotmányellenes és oligarchikus ka- raktere nem kedvez a tisztviselői tár- sadalomnak. Schina javaslata az volt, hogy a tisztviselők október 20-án, te- hát a koronázás után lépjenek sztrájkba. A jelen voltak élénken demonstráltak e javaslat ellen és követelték az azonnali sztrájkbalépést. A szövetséges vezetősé- nek határozati javaslatát a jelenlevők többsége nem helyeselte, mire a veze- tőség bejelentette lemondását. A kon- gresszus elhatározta, felhívja a tisztvi- selőket, hogy október 15-én lépjenek sztrájkba.

— Házasság. Hermann Jolánkát Nagyeskülléről eljegyezte Lusztig Ödön körjegyző Solyomkőről. (Minden külön értesítés helyett.)

— Sichermann Bertuskát Ökörmező- ről eljegyezte Weinstein Ernő Nagyvá- radról.

— Lempert Gisikét Mszigetéről elje- gyezte Katz Ármin Szapánligetről. (Min- den külön értesítés helyett.)

— Héjjas Iván párbajozott. Bu- dapestről jelentik: Dr. Eötvös Bálint ismeretes nyilatkozata miatt, amelyben orgoványi lovagnak címet is kellemet- len lakóját, Héjjas Ivánt, Héjjas pro- vokálta házasságát. A párbaj tegnap folyt le. A felek háromszor összecsap- tak. Eötvös balhomlokán sebesült meg, míg Héjjas csak kisebb karcolást szen- vedett a homlokán. Eötvös harcoképte- lensége miatt a párbajt megszüntették. A felek nem békültek ki.

— Újságírókongresszus Kolozsvá- r. Az újságírószervezet közli: Szeptember 24-én Kolozsváron kongressz- sára ülnek össze Erdély és Bánát összes népkiszábsági hivatalos újság- írói, hogy megbeszéljék és megvitassák az újságírói kar egyetemét érintő leg- fontosabb és legégetőbb kérdéseket. A kongresszus, melyet az unitárius kollégium épületében (VIII. osztály tszinterme) tartanak meg, a maga kere- tében foglalkozni fog a folyó ügyeken kívül a kollektív szerződéses ügyével, a bukaresti országos újságírókongressz- suson való képviseltetés kérdéseivel, a vezetőség beszámolóival, az új tisztakar megválasztásával, a nemzeti sajtó- szervezésbe bekapcsolódás tervével és sok más az egész sajtót érdeklő nagyfontosságú ügygel. Epea ezért a sajtó munkásainak legteljesebb figyel- mét érdemi meg. Kiemelkedő pontja lesz a kongresszusnak Ignotusnak, a kiváló írónak és publicistának sza- badelöládása a sajtó hivatásáról. A kon- gresszuson Kolozsvár hivatalos újság- íróin kívül nagy számmal képviselietti magát a vidék is. Arad, Brassó, Ma- rosvásárhely, Nagyvárad, Temesvár és a többi erdélyi város újságírószervezetei máris nagy számmal jelentették be a kongresszuson való képviseltetésüket. A kongresszus előkészületei serényen folynak és a legzebb sikerre van kilátás.

— Kolozsvár augusztusi közegész- ségi viszonya. Kolozsvár városi tiszti orvosi hivatala a következő jelentést adta ki: Augusztusban a következő megbetegedések fordultak elő: Két anbiáz, öt hasfűss, 12 skarlátina, há- rom kanyaró, 37 szamarhurut, egy vérhas, hat malária, 118 szifilis, 50 gonorrhoe, hat légy fehély. Élve született 172 gyermek, meghalt 83, a természete- tes szaporodás tehát 89. Halvaszületett kilenc gyermek. Nyolc abortus volt. Törvényes volt 145 szülés, hét halot- tal, házasságon kívüli 27 szülés, két halottal. Nyolcvankilencen kötözték há- zasságot. A halálárai arányszám a tuberkulózianál a legnagyobb. Tizenöt tüdővérses beteg halt meg. Három erő- szkos haláleset fordult elő. A koloz- vári kórházban és klinikákon, vala- mint szanatóriumokban összesen 1837 beteget ápoltak. Tisztálanság miatt három mérszárszéklet, két lisztületet és egy éttermet záratott be a tisztiorvosi hivatal.

— Viziuton egész Oroszorszá- gon keresztül. Kovnából jelentik: Szentpétervári jelentés szerint igen érdekes kísérletet vittak jelenleg véghez. A szovjet tanácsköztársaság közlekedési biztosságának segítségével a Pioneer nevű német gőzös megkísérelte, hogy a szentpétervári kikötőből egész Oroszországon ke- resztül a Káspi tengerig jusson. A viziut Pétervártól a Néván felfelé a Mária csatornára, majd a Volgán le- felé Astrachanig vezet. Az egész út hossza, amelyet a német hajónak meg kell tennie, hogy Oroszországot északnyugattól délkeletig átszelje, háromszerszáz kilométer. A Pio- niert egy orosz uszályhajó húzza. Amennyiben a kísérlet sikerül, ami azonban ma még igen kétséges, ak- kor az új út egész Nyugat-Európa számára nem is sejtett kereskedelmi lehetőséget nyitna meg Középorosz- országgal és Előázsiaival. A Keleti- tenger mellett fekvő kikötők részére az új viziut közvetlen tengeri keres- kedelmet tenne lehetővé Perzsiával és Turkesztánnal. Az utat megelőző előmunkálatokat a közlekedési népi- biztosság már keresztül is vitte és mivel szakemberek a Pioneer hajóról úgy nyilatkoztak, hogy igen alkal- mas a kísérlet keresztfelvitelére, meg- adták az engedélyt. A költségeket a tanácskormány viseli és elvállalta a felelősséget a német hajó sorsáért az egész út alatt. A hajót a nisni-nov- gorodi vásáron nagy ünnepekkel fogják fogadni.

— Rendőrségi hírek. Szerencsétlen- ség a szeszgyárban. Hirsch Ödön ka- lozsvári szeszgyáros cég bejelentette a rendőrségnek, hogy Schwro Farkas nevű 38 éves munkása felmászott a melegítő tetőjére, ahol a fedődeszka bszakok- alatta és Schwarz belesett a 75 fok forró szeszebe. A mentők a szerencsét- len a klinikára szállították. Állapota súlyos. A szerencsétlenségért senkit sem terhel felelősség. — Leforrázott mun- kások. Ugyancsak a Hirsch-féle szesz- gyár kukoricagőzölőjében tegnapelőtt délelőtt felszakadt az egyik kasán ol- dala és a kitódló forró gőz súlyosan összeégetett két munkást. A rendőrség a felelősség kiderítése céljából megin- dította a nyomozást. — Öngyilkos ma- kásleány. Morár Anetta 28 éves ma- kásleány, aki a Melissa cukorka gyár- ban dolgozik, ma délután 12 órakor szublimátóddal megmérgezte magát. A hivatal mentők azonnal gyomormo- sást alkalmaztak, de a leányt nem siker- ült észlelni a téríteni. Tettenek oka szerelmi bánat. — Kitoloncolt öngyil- kos. Tóth Istvánról, akit az állambi- ztonsági hivatal nyomozó Törvényszé- ketek s aki tegnapelőtt a sziguranos épü- letében öpmással megmérgezte magát, ma be szállították az ügyészségi fog- házába. Holnap kitoloncolják Magyar- országra. — Magánlakásért szalldás. Messinger Márton gyümölcskereskedő feljelentette Szabó Gyula szállodalaj- dosost, aki néhány napja erőszakkal benyomult Szabó lakásába és azon a címen, hogy nincs lakása, birtokba akarta venni a lakás egyik szobáját. A szállodás ellen az ügyészség megin- dította az eljárást. — Egy harcos matróza. Híde György feljelentette a rendőr- ségen Czapó Berta Kalandos utcai lakost, aki Hídegné 17 éves beteg leányát annyira megverte, hogy súlyos testi sérüléssel be kellett szállítani a klinikára.

— Százmilliók fizetésképtelenség. Budapestről jelentik: Vasárnap óta a magyar főváros szonziációs csőd fog- lalkoztatja. Kipattant, hogy az Üllői-úti Pálffy-bankcég százmillió fizetésképtelenséget jelentett be. A bankcég ba- kása a Gazdasági Hitelbankkal van összefüggésben, amelyet Pálffy Sándor cégfőnök érékenyen megkárosított va- lutaspekulációival. Pálffy ugyanis kon- tremben játszott és amikor a magyar korona tisenhét és fél pontra esett, nem tudta ügyeit rendezni s elűnt Budapestről. A detektívek megállpi- toiták, hogy autón Ausztriába szökött és nagyobb összegű pénzt vitt magá- val. Eddigi feljelentések szerint az oss- szeg, amellyel Pálffy ügyfeleit meg- károsította, meghaladja a négyszáz- milliót. Az eset érdekességét fokozza, hogy Pálffy hitelzői között a Hats

bur g család tagjai is szerepelnek

Az i...

Zsidó hajó... Súlyos... ják a londa... és, amelyek... mégis ráta... ket érinten... mény szap... gondjait, az... köze sircse... az idegen... rancsnoka... zaidó katon... hanem mar... Látnivaló... nem angol... és a felelő... gondot oca... nait belőle... riban kell... gyanít. És... jezzető vilá... rokkói gaz... erőszakos... afrikai birt... franciák te... nak, a hiva... a megszállo... séinek a jo... megszálardó... sz európai... ténik, arról... jelentések.

Nemrég... a „L. Huma... gyilkolt egy... körök fölsz... rogtak. A... francia be... nem j'ste... hurokó uja... leltiismeret... jával felra... senti se az... ségre vanje... est a muok... temrehívást... a tudósítat... megvednapo... marcosajpa...

Vidar... gyalázato... már jele... mondhatj... talma? N... vánosság... megtoroln... dult-e ma... gáltatás? hogy m... ejtett a c...

Ötödnap... interpelláció... riportot is... sovinszatak... jár a „H... gyűlölettel... felháradó s...

Afrí... teremteite... nem élhet... megteremt... tiszt urak j... magukat. K... gyakoriat... A leguja... mellett törté... Új rekrú... vsziami Jyde... Abaszaban... én, aki neh... zes arab m... A szegőay... tehetőség, d... szenteket... mutatja enn... Megmuta... tárt és egyé... get hagyta...

A fiatal... metán meg... csavarja... verette. Ké... Amikor... lóra ült, a...

Az idegen légió botránya

Zsidó rekrutákat halálba hajszol egy kapitány

AN OJ KELET IRADÓTÖRTÉNETE

London, szept. 18.

Súlyos világproblémák foglalkoztatják a londoni diplomáciát, néha olyanok is, amelyek nem nagyon súlyosak, de mégis ráterjednek, mert angol érdekeket érintenek. Most azonban olyan esemény szaporította meg várakozásainkat, amelyekre az angol diplomácia nem számított, amihez alapszabályok semmi közbe nem jöhetnek. Vidar francia kapitány, az idegen légióknak hírhedt hóhérparancsnoka halálba hajszolt egy zsidó katonát. Az áldozat nem francia, hanem marokkói.

Látnivaló, hogy ez a zsidó-tragédia nem angol dominiumon történt. A büne és a felelőssége a franciáké. Angol gondot csak a francia érzékenységi orientáció, amely mindenben, ami Párisban kellemetlen, angol meghibáztatást gyújt. És ez nagyon kellemetlen, mert a zsidó világhírűségvet a franciák marokkói gazdálkodására, amely ép olyan erőszakos és kegyetlen, mint amilyen afrikai birtokaihoz a németeké volt. A franciák természetesen mindent eltesznek, a hivatalos jelentések megasztalják a megazsolt hadsereget, legelőször a marokkói jogrendről, amely fokozatosan megszilárdul és európaivá lesz. Ami az európai rendszertől mögött történik, arról természetesen hallgatnak a jelentések.

Nemrégiben kínos leleplezést hozott a „L'Humanité”. Vidar kapitány meggyilkolt egy zsidó katonát. A sovinszta körök fölszisszentek. A militáristikájához tartozóak. Aljasság így meghurcolni a francia becsületet. Ez a felbátorítás nem jósította meg az emberi jogokért harcoló újságot. Mintegy a parlament lekiismeretét vérszen egyenesen riport-jával felrázni nem tudja és mert ott semmi se akadt, aki a kormányt felhívja a felelősségre vonásra, önmaga vállalta magára az a munkát és negyednaponkénti tevékeniséget rendez. Azóta, hogy közölte a tudósítást, szabályos időközönként meggyőződéssel a következő kérdéssel marcolgolja a gyarmatügyi minisztert:

— Vidar kapitány förtelmes és gyűlöletes cselekedetéről kapott-e már jelentést? Ha kapott, megmondhatja-e végre, mi annak a tartalma? Megtudhatja-e már a nyilvánosság, milyen intézkedéssel akarja megtorolni a gaztettet? Megmozdult-e már a katonai igazságszolgáltatás? Vagy nem éri senkire, hogy milyen aljas színyfoltot ejtett a francia becsületen a francia szoldateszka?

Ötödnaponként pedig nem csak az interpellációt közli, de magát az egész riportot is, mint ha először közölné. A sovinszta dühöngnek, de megvásárolták a „L'Humanité"-t és kimondhatatlan gyűlölettel olvassák el azt a katonai felháradó szenzációt:

— Afrikát a szoldateszka kedvéért teremtette meg az isten. A szoldateszka nem élhet meg gyilkolások nélkül, hát megteremtette Afrikát, hogy a francia tiszt urak jól és alaposan kimalathassák magukat. Különösen az idegen légióban gyakorolnak a véres mulatságok.

A legújabb eset Udjában, Marokkó mellett történt.

Uj rekrutát hozott be a sváradhoz, valami Jüda Nahon nevű, aki Szidi-bel-Abbaszban született. Nehéz, nagytestű, aki nehezen kapaszkodott föl a tüdő arab mére, amelyet alája adtak. A segény Jüda Nahon nem volt lovas, de Vidar kapitány minden lehetőséget megpróbált, hogy majd megmutatja ennek a tüdő zsidónak.

Megmutatta. A lóról levétette a kantárt és egyéb szereszmot, csak a nyereget hagyta meg rajta.

A fiut felkorkácsolta a nyeregbe, ott a kantárt megkötöztette. Két karját hátra csavarta és keze csuklóját vasra verette. Két lábát a kengyelzsjhoz kötötte.

Amikor mindenre elkészült, maga is fölért, a sváradtól kinastrált tíz fió-

kót, az egész s áradban a legvadabbakat, mindgyilkosok hosszú szeges ostort adott és díjat ígért annak, aki legjobban fogja kitüntetni magát. A tíz fekete vigyorgott. Tudták, hogy a kapitány ur magas iskolára fogja most a zsidó fiut. Az pedig szép mulatság.

Az őrnagy m. g. j. d. t. Katonában a kapitány első állt:

— Kapitány urnak jelentem alássan, a ló is rámehet.

Vidar kapitány nevetett:

— Nem baj. Ha megtűri, hogy a hátán zsidó üljön, döggödjön meg. Jobbat akkor ugye érdemel.

Aztán vérsényelt.

A tíz fekete nagy ocsóttintással megeregette a hosszú szeges ostort, a vérsere marcolgott állat iszonyu fájdalommal megágaszkodott, majd megiramodott. A kapitány és a fekete úrnok. Irigyzatos hajszol következett ezután. A megbokrosodott ló vadul, tájékozatlanul a szüppének iramodik. Nyomában tíz fekete ördög és egy fehér. És megállás nélkül subognak a szeges ostorok.

Jüda Nahon csak kevés ideig bírta ezt a borzasztó lovaglást. Előbb csak ide-oda ingadozott, aztán hirtelen lefordul, de a kötel fogja és a megvadult paripa magával hurcolja.

Egy jó félórásig tartott a „lovaglás”. Jüda Nahon már baldokolt, mikor a lóról leessék.

— Nahon közkatona — jelentette megint az őrnagy — kilovagolta magát.

— Egészen? — kérdezte a kapitány.

— Még nem egészen.

— Kár. Csak hadd döggödjön meg.

Egy zsidóval legalább kevesebb lenna. Disznóság, milyen szívós ilyen zsidó fickó. De én megpuhitom. Fegyelem sértésért nyolc napi magánárákára büntettem.

Az őszefőt fiut börtönbe vetették. Negyvennyolc óráig levegőtlen, sötét zárában haldozott. Kijárában megőrült és tombolni kezdett. A kapitány megijedt és körbáza szállította. A koponyáján borsasztó seb üszkösödött. Megoperálták. De Jüda Nahon akkor már hiszenvedett. Az orvosok halottat operáltak.

Szidi-bel-Abbaszban másnap már arról beszélnek, hogy az idegen légióban megint megölték valakit, nem is idegent, hanem marokkót. A leköszag lésádvá a városnévra elé csődül és beszélni kezdi. A város összesül és tanakodik. Aztán a következő határozatot hozza:

— A város tanácsa megállapítja, hogy Jüda Nahon rekrutát az udgai táborban halálra hajszolták. A tanács felszólítja az illetékes hatóságokat, hogy indítson ez ügyben szigorú vizsgálatot és büntesse meg a bűnösöket.

A határozatot elküldték a katonai parancsnoksághoz, ez szabályszerűen Párisba továbbította, de itt aztán megint csak szabályszerűen elcsúsztatott. A marokkói újságok tudósításairól nem vett tudomást a francia sajtó. Minek is? Hiszen csak egy zsidó öltek meg Marokkóban. Csak a „L'Humanité” nem hallgatott. Megírta az esetet és megírta a véleményét is. Nem ez az első vérlázító garázdálkodás Marokkóban. De mert hogy a leleplezés után sem indították meg a vizsgálatot, nyílt interpellációt magához a gyarmatügyi miniszterhez fordult felvilágosításért. De a miniszter nem felelt erre sem. A „L'Humanité” pedig folytatja az akciót. Most már nem csak az eset

részleteit közli és az ötödnaponként megismétlődő interpellációt, hanem azokat a leveleket is, amikkel elárasztják. Legutolsó számában egy francia anya dobent meg a francia lelkiismeretet.

— Csak én volnék — írja a francia asszony — annak a szerencsétlen Nabonnak az édes anyja. Olyant csináltak, hogy Vidar kapitány sohse gyilkolhatna többet ártatlan katonákat.

Az emberiesen gondolkodó franciák felháborodása azonban nem mozgatja meg a hivatalos lelkiismeretet. A kormány állhatatosan hallgat és közben megindult az apparátus, hogy a botrányt elfojtsa. Egyszer bizonyos, hogy két-három hét múlva azaz fogják meglepni a világot, hogy semmi se történt Marokkóban, ami osat adna a hivatalos beavatkozásra. Vidar kapitány nem lépte túl hivatali illetékességét. Persze, hogy nem. Hiszen csak egy marokkói

zsidó fiut ölt meg a derék kapitány. Ha már úgy megdagad a botrány, hogy egészen elfojtani nem lehet, a miniszter talán mégis csak felelni fog a „L'Humanité”-nak. Hiszen igaz: megtörtént és az áldozatot ő is ajánlja. De a sajtó nagy szolgálait tassa az országnak, ha ilyen jelentéktelen visszaélésekből botrányt dagaszt. A sajtó jobban vigyázhajna a francia presztizsre, amely nagyon érzékeny és nem bír el ilyen támadásokat.

Közben pedig mozognak a sovinszta is. Támadják a „L'Humanité”-t és azzal vádolják, hogy az emberi jogok megvédője üres ürügy csupán. A francia hadsereget skarja kompromittálni és erre valami idegen hatalom börtölte fel.

Az idegen hatalom nem lehet más, csak Anglia. És százezren vannak Franciaországban, akik el is hiszik ezt a ráfogást. Nathan Parker.

Befejezték Hosszu üzletvezető ügyében a vizsgálatot

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Néhány héttel ezelőtt közfelfűnést keltett Hosszu Jánosnak, a kolozsvári CFR. üzletvezetőjének szabadságoltsága. Nemsokára kiderült, hogy az üzletvezető ellen, aki régi szakavatott vasutas, bizonyos oldalról olyan vádakát emeltek, amelyek ha beigazolódnak, nemcsak őt kompromittálták volna, hanem alkalmasak lettek volna arra, hogy az üzletvezető egész szervezettségét személyi és szolgálati vonatkozásokban megrendítsék.

A vádak három csoportba foglalhatók:

1. Az üzletvezető, aki a CFR. tisztviselői és munkásai beszerzési csoportja élén állott, az elmúlt hónapokban sok árut rendelt, amelyet azonban vagonhiány miatt nem tudott Kolozsvárra és az üzletvezető hatásköre alá tartozó más vasutacentrumokba szállítani. Az áru a kereskedők, illetőleg gyárosok nyakán maradt, akik azonban a megkötött adás-vételi szerződésből nem akarják kiengedni a vasut beszerzési csoportját. Ebből a CFR-re — mondja a vád — hozzávetőleges becsülés szerint négyszáz ezer lei kár járul.

2. Hosszu János üzletvezető a hatásköre alá tartozó területen a magyar és zsidó tisztviselőket mindenképpen előnyben részesítette és nem mutatott hajlandóságot arra, hogy az egységesítést a CFR. vonalakon a központban kívánt irányítás szerint hajtsa végre.

3. Az üzletvezető rendszerre tette egy időben, hogy a vagonkiutalásoknál azokat részesíti előnyben, akik egy banknak az ajánlólevelével jönnek hozzá. A bank — így mondja a vád — összeköttetésben állott az üzletvezetővel.

Hosszu János Bukarestbe utazott, helyébe Nitescu főtisztviselőt delegálták a központból. A vádak megvizsgálására Tancred Constantinescu, a CFR. vezérigazgatója Cratero vezérigazgatóhelyettesét rendelte ki vizsgálóbiztosi minőségben.

A vizsgálat nagy készűléssel indult, de egészen különös mederben haladt. Kihallgattak kisebb állású vasutasokat, kalauzokat arra nézve, vajjon Hosszu pénz, vagy bont fogadott-e el bizonyos CFR. ügyek gyors lebonyolításáért, vagonkiutalásokért és hasonlókért. Megkérdez-

ték a kalauzokat, volt-e Hosszunak jegye utazások alkalmával és hasonló megfigyelések és leleszélyítő kérdéseket intéstek a vasutasokhoz, akiket Hosszu bejelentett. Groza volt miniszter, Pop államtitkár és a CFR. vezetők állásban lévő tisztviselőit figyelmen kívül hagyták. A vádak, ugylátszik, teljesen összeomlottak. Alaposságukra jellemző, hogy az első vádat nem is adták be írásban, csak szóbeli jelentést tettek Constantinescu vezérigazgatójánál. Az emlékezési csoport vádja nevéstéges. Hiszen a vád csak akkor lehet megállapítani, ha a kereskedők beperelték volna a CFR-t. Erre azonban ezidáig nem került sor és kilátás sincs rá.

Hogy Hosszu János az üzletvezetője alá tartozó területen a magyar és zsidó tisztviselőket előnyben részesítette és hogy az egységesítést nem hajtotta végre abban a szelvényben, ahogyan azt Bukarestben kívánták, ez a vád onnan ered, hogy Hosszu üzletvezető Nádor, Dumitrescu és Jäger tisztviselők érdemeit minden erre rászolgált esetben hangalyozta.

Az eljárást ma fejezték be. Cratero vezérigazgatóhelyettes a vizsgálat eredményével már el is utazott Bukarestbe.

A mai napon pattant ki az is, hogy mi okon indították a hajszát Hosszu János ellen. A központ ugyanis több esetben jelentést kért az üzletvezetőtől arról, miként lehetne a szolgálat egyszerűsítése, olcsóbbá tétele érdekében bizonyos átcsoportosításokat megengedni. Hosszu, mint régi vasutas a jogügyi osztálynak Bukarestbe való áthelyezését ajánlotta, itt Kolozsváron csak egy kisebb kirendelést tartott ajánlatosnak és ezt azzal indokolta, hogy az itteni jogügyi osztályhoz beosztott jogtanácsosok nincsenek megfelelő szolgálati ellenőrzés alatt és ezért idejük jórészt magánpraxissal töltik el.

Innen indult ki a vádaskodás. Állítólag politikai háttér is van a dolognak. Hosszu János üzletvezető, akivel munkatársunk ebben az ügyben beszélgetett, kijelentette, hogy az ügyet nem tekintti tisztára a személye ellen irányuló manővernek, hanem jól előkészített rombolási szándékot lát. Nem engedhette, hogy évek óta minden elismerést megérdemlő szakembereket, akik letették a hűség esküt és tovább is lelkiismeretesen dolgoznak, hogy ezeket föltre tegyék és ezzel a CFR-re mérhetetlen károkat járuljanak.

Nitescu a Hosszu helyébe delegált üzletvezető kijelentette, hogy őt a központ csak arra az időtartamra nevezte ki, amíg a vizsgálatot befejezik. A jövő héten minden valószínűség szerint visszatér Bukarestbe.

KADIMA KÖNYVTÁR
1. szám.
Nachum Sokolow
Uj zsidó
Ára füzve 12 lei, kötve 20 lei.
UJ KELET könyvostálya
Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

Az
„Aradi Uj Kelet”
konferencia számai (összesen 5)
megrendelhetők az
E. Zs. N. Sz. központi irodájában
Calea Regelé Ferdinand 48.
Az öt szám ára 10 lei.

SPORT

Vasárnapi eredmények

Kolozsváron a KAC-Haggibbor bajnoki mérkőzése volt a nap eseménye, amelyre, mint a két csapat találkozási alkalmával mindenkor, rekordkörülmények gyűlt egybe a sporttelepre. A mérkőzés gólnélkül, eldöntetlenül végződött, de a nézők, szép sportot nyújtott. Mindkét csapat 2-2 találékkal szerepelt. A mérkőzés egész folyamán a Haggibbor óriási fölényben volt, ellenfelét nemcsak a szó szoros értelmében a kapuhoz szorította, de a játék 90 perc alatt a labda 10 percig sem volt a Haggibbor pályafelén. A lövések egész záporát küldik a Haggibbor-csapatok a KAC kapura, de Szatmári bravurozása és elsősorban a legfőbb vezető balcserepe miatt a Haggibbor nem jut gólokhoz. 4-5 gólszerűségei volt jobb a Haggibbor a KAC-nál, amely kizárólag példátlan szerencsének köszönhető, hogy lesújtó vereséget nem szenvedett és egy meg nem érdemelt bajnoki ponthoz jutott. Dr. Vatiann bíró kiválóan vezette a mérkőzést.

A KAC atlétikai versenye, amelyet ugyancsak tegnap délután bonyolítottak le és amely minden évben eseménye az erdélyi sportnak, ez évben is változatos sportteljesítményt nyújtott. Bár egész nap esett és több vidéki atléta nem érkezett meg, az eredmények kielégítőek, sőt a rögzítésben Vajna (KAC) három méter 12 cm-es szék ugrással megjavította az országos rekordot is.

A verseny részletes eredményei:
 800 m. handicap. 1. Pusa (U) 2 p. 10 mp. 70 m. előny. 2. Kormos (KAC) 35 m. előny. 3. Beke (KKASE) 85 m. előny. 4. Kádár (PAC) scratch.
 Geregyevetés handicap. 1. Dr. Tamásy (KAC) 39.33 m. (4. m. előny.)
 2. Torday (KKASE) 36.80 m. (2 m. előny.)
 3. Dávid József (KAC) 34.55 előny nélkül.

Távugrás handicap. 1. Donogán (KAC) 5.75 m. 20 cm. előny. 2. Simonffy (MSE) 5.59 m. 45 cm. előny. 3. Gidófalvy (KAC) 5.50 m. 30 cm. előny.
 100 m. síkfutás, handicap. 1. Simonffy (MSE) 1.4 mp. 7 m. előny. 2. Corcan (U) 3 m. előny. 3. Donogán (KAC) 8. m. előny.

1500 m. síkfutás. 1. Schwellengraber (AAC) 4 p. 46. kékföld mp. 2. Beke (KKASE) 3. Bujdos (KAC) 4 induló. 400 m. síkfutás. 1. Kádár (PAC) 57.2 mp. 2. Kormos (KAC).
Magasugrás. 1. Péter (KAC) 168 cm. 2. Pál (AAC) 163 cm. 3. Murgu (U) 156 cm.

Súlydobás. 1. Dávid (KAC) 12.50 m. 2. Péter (KAC) 10.59 m. 3. Hodgysai (KAV) 10.41 m.
200 m. síkfutás. 1. Péter (KAC) 23.6 mp. 2. Donogán (KAC). A kékföld formában lévő Péter rekordfutása a lassalaj miatt nem sikerülhetett.
Rudográs. 1. Vajna (KAC) 3 m. 12 cm. Országos rekord. 2. Losonczy (KAC).

4x200 m. staféta. 1. KAC 1 p. 39 mp. 2. KKASE.
Diszkoszvetés. 1. Dávid (KAC) 39.65 m. 2. Péter (KAC) 31.25 m. 3. Makray (MSE) 30.40 m.
100+200+300+400 m. staféta. 1. KAC csapata. 2. KKASE csapata.

Törekvés-kolozsvári CFR 3:0 (0:0). A kolozsvári vasutasok multheti szenzációs győzelmük után nem várt súlyos gólaránnyal vereséget szenvedtek a Törekvésnél. A váradí bajnokcsapat nagy lelkesedéssel csfolta meg a letöréséről elterjedt híreket és eldöntetlen félidő után biztos fölényrel nyerte a mérkőzést. Az első gólt a második félidő 16. percében Zeiga egyéni lefutással szerzi meg, a második és harmadik gólt Ströck Albi kapásból helyezte Róka hálójába. A mérkőzés egyébként Végh Kami durvánkodásait kivéve

sima lefolyású volt, ami nagyrészt Kiss Kálmán bíró érdeme.

Makkabea-Nagykárolyi Atlétikai Club 2:1 (1:1) Bajnoki mérkőzés. Bíró Kovács. A Makkabea még lábában érezte az aradi körmérkőzéses faramalmait, de így is biztosan győzött.
Nagyszalonta-NSC-Bihorul (Nagyvárad) 2:1 (0:0) Bajnoki, bíró Szatmári. Az NSC tudvalólag foglalkoztatta az NMTE-vel és így jelentékenyen megerősödött. Góljait Répássy lötte, míg a Bihorul részéről Pop a góllövő.

Szatmár. Egyetértés-SzSE 0:0. Bajnoki mérkőzés, bíró Kiss Ernő.
Törekvés ifj.-SzSE ifj. 1:0 (0:0). Ifjúsági bajnoki küzdelem.

Nagykároly. NSE-ÉTK 0:0. Másodosztályú bajnoki mérkőzés.
NAC ifj.-Barkochbalfi. 3:3. E mérkőzés az ifjúsági bajnokcsapatot folyt le.
Arad. Petrozsényi SC-Mkelakai TK 2:0 (0:0). I. o. bajnoki, bíró Palinkas.

Egyetértés-Hatoah 1:1 (1:0). II. o. bajnoki, bíró Budan.

Gloria-CFR-AMTE 1:0 (0:0). Bíró Kempf (Budapest). E mérkőzés a Vass-vándordíjért folyt le.

Brassó. Olympia BCFR 3:0 (2:0) Díjmezőkés a Coltea djért. A CFR kezdeteleges jáé ot produkált.

Nagyszebeni SE-Coltea 2:1 (1:1). Bíró: Sebes. I. o. bajnoki, melyben a Coltea többet támadott, de az NSE gólképezebb.

Marosvásárhely. MTK-MMTE 5:0 (1:0). Az MTK biztos fölényrel nyerte első bajnoki mérkőzését. Góljait Csatt,

László, Glanzmann lötték. Csinczár (Haggibbor) jól bíraskodott.

Kadimah-Muresul 2:0 (1:0). A vásárhelyi szidó csapat első szereplése az első osztályban megérdemelt eredményt járt. Az egyébként csapkodó játékokot Csont vezette.

Szászrégen MSE-SzTK 5:2 (4:0) I. o. bajnoki. Bíró: F. Hér. Az első félidőben MSE, a másodikban SzTK fölány.

Temesvár. Az ifjúsági atlétikai bajnokságok nagy érdeklődés mellett folytak le, főként temesvári atléták részvételével.

Eredmények: 100 m. síkfutás. 1. Varsányi (TAC) 118 mp. 200 m. síkfutás. 1. Varsányi (TAC) 26 mp. 400 m. síkfutás. 1. Tappier (AAC) 57.4 mp. 800 m. síkfutás. 1. Kuhn (TAC) 2 p. 21.4 mp. 1500 m. síkfutás. 1. Kuhn (TAC) 5 p. 05 mp. **Magasugrás.** 1. Fogl (születen kívül) 159 cm. Távugrás. 1. Fogl 5.88 Súlydobás. 1. Triut (TAC) 12.05 m. Diszkoszdobás. 1. Triut 32.10 m. Geregyevetés. 1. Arich (Hako) 37.50 4 x 100 m. staféta. 1 (TAC) 50.6 mp. 4 x 1000 m. staféta. 1. (TAC) 13 p. 24 mp.

Seniorszámok. 3000 m. gyaloglóbajnokság. 1. Bódy (AAC) 19 p. 18.8 mp. 4 x 400 m. staféta. 1. (TAC) 3 p. 52 mp. 200 m. gátfutás. 1. Hód (AAC) 30. mp.

A Kinizsi 5:1 arányú könnyű győzelmével megverte Románia futballbajnokságát.

KÖZGAZDASÁG

Szállítókongresszus Kolozsvárt

Az erdélyi és bánáti szállítók a kamionázs-rendszer megszüntetését követelik. Vámmizériák. Kolozsvárt lesz a szervezet székhelye

- Az Új Kelet tudósítójától -

Az impériumváltozás óta schasem remélt lendületet vett Erdélyben és Bánságban a szállító-szakma. Kissé elkésve jutottak a szállítási vállalkozók arra a gondolatra, hogy az érdekeiket veszélyeztető jelenségeket csak a szervezetheg erejével lehet ellensúlyozni. A szállítási szakma elválaszthatatlanul bozzánótt Romániában a CFR hez, tehát a CFR nél előforduló rendellenességek súlyosan hatnak vissza az üzletszerűen üzőtt szállítási vállalkozásra is.

Vasárnap délelőtt féltkör a vármegyeház dísztermében kezdődött meg a romániai szállítók országos kongresszusa. A nagyszabású kongresszuson Erdély és Bánság összes szállítói képviseltették magukat. Schwartz Ignác és Schiffer nagyváradi igazgatók távözöl beszéde után a megjelentek egyhangulag elfogadták a megalakított egyesület alap-szabályait. Ezután dr. Bereczky Sándor iparkamarai titkár foglalkozott a kamionázs-rendelettel, amely megfojtással fenyegeti az egész szállító-szakmát. Ismertette az iparkamara akcióját, amelyet a rendelet visszavonása érdekében indítottak. Kijelentette, hogy az iparkamara mindent elkövetett és el fog követni, hogy a sérelmes és igazságtalan rendeletet visszavonassák, azonban ehhez szükséges, hogy a szállítók egységes tömege mindenben segítségükre legyen.

A vámraktárakról szóló tárgyalásoknál a felezőlők részletesen kifejtették, hogy a CFR nem rendelkezik kellő számú raktárral s így a szállítások majdnem letküzdhetetlennek látszó akadályokba tköznek. A mai helyzet tarthatatlan és ha az állam nem hajlandó a sérelmeket orvosolni, úgy a kereskedők kényte-

lenek lesznek saját erejükből raktárakat felállítani.

Az elszámolások körüli visszások tárgyalásánál a szállítók elpanaszolták, hogy a vámtisztviselők nagyon sokszor önkényesen állapítják meg a fizetendő vámösszegeket. Különbösen a kolozsvári szállítók és kereskedők érzik az ilyen anomáliák súlyos következményeit. A közgyűlés elhatározta, hogy illetékes helyen kérni fogják, hogy a jövőben a vámilletékek megállapítsa szakértők közreműködésével történéjek.

Több szervezeti ügy letárgyalása után a kongresszus a Kolozsvárt székelő országos szervezet elnökévé Deutsch Hermannat választotta meg, aki fáradhatatlan buzgósággal dolgozott a szervezet létesítésén és sokszor exponálta magát már a szállítói érdekekért. A kolozsvári elnökség, mint központi szervezet kizárólag a szállítói érdekeket fogja képviselni és reméljük, hogy munkájukkal hasznára lesznek az ország kereskedelmi életének is.

Belföld

(x) Az aradmegyei földgáz. Mint ismeretes, Arad közelében a kissármásított teljesen független földgáztelepeket fedeztek fel, amelyek kellő értékesítés esetén a város világitási és fűtési szükségleteit kőszegesen kielégítenék. Az új földgázforrások kiaknázásának engedélyezéséért Arad város tanácsa több ízben fordult a kormányhoz, de érthetetlen módon a kormány sem Arad városának az engedélyt meg nem adta, sem maga nem gondoskodott a források állami értékesítéséről. Aradi jelentés szerint a városi tanács újabb sürgető beadványai fordul a kormányhoz.

(x) Új kiviteli illetékek. A legfelőbb vámbizottság saombati ülésén az érdekeltszakmák képviselőinek bevonásával a következő kiviteli illetékeket állapították meg újra: dextrin és amidon importilletéke kilogrammonként 8 lei, citrix kilogrammonként 10 lei, acidum tartaricum 10 lei. Az új kiviteli illetékek

csak a pénzügy miniszter jóváhagyása után lépnek életbe

(x) Iparfejlesztési kedvezményt nyert a „Monitorul Oficial” szeptember tizenötödiki számának közlése szerint a Banca Generala aradmegyei építési gyára, a marostordamegyeyi Lunca Bradului-ban működő fűrésztelep és több más régiati iparvállalat. A hivatalos lap szeptember huszonhatodik száma: Friedman Áron mérésgető Alsórátos, az arad-ossanádi magánvasut garhonti cementgyára, Reich József nagyváradi szénsavgyára, Polák Sándor aradi téglá- és cserépegéteje.

(x) A gabonapiac. A külföld érdeklensége a román gabonaexport iránt tovább tart és ezáltal a kivitel szűntel. Az alábbi gabonafélék csak a román gabona belföldi értékét jegyei G lac: árpa 30 ezer lei, zab 31 500 és bab 42 ezer lei. Vagononként Konstanca: árpa 30 500, zab 31 500 és bab 45 000 lei, Buzaraab: a liszt 29.500 lei vag-két Braila: árpa kg-ja 285 lei, zab 4.05 lei.

Külföld

(x) Átlagszűretet várnak Magyarországon. Budapestről jelentik: A magyar földművelésügyi minisztérium jelentése szerint a szőlők állapota az országos eső túlságos átlagban jó hatással van. Eger és Kecskemét vidékén eső még nem látván, a f-ildésben stagnáció állott be, Miskóc vidékén hasonlóképen. Ez utóbbi helyen az esőt kívánatosnak tartják, míg Eger és Kecskemét vidékén az eső már kártékony hatású. Nővényi és állati kártevőktől csak nagyon elvétve van szó. Nagy átlagban úgy meennyiség, mint minőségileg közepes termés várható. A bor ára minőség szerint literenkint 30-100 korona között váltakozik. A borforgalom, kivéve Eger vidékét, általában lanyha.

(x) Budapesti tudósítók jelentéi. A ferencvárosi nyit sertésárra 889 sertést, 19 süldöt és 180 malacot hajtottak fel, amelyekből 362 sertés maradt eladatlannal. Árak: Zsirsertés, öreg, hátrandú 350-370, fiatal, nehéz 400-410, közepes 260-410, könnyű 150-390, süldő 310, malac 112. A zártságára 114 sertést és malacot hajtottak fel, ut 58 sertés maradt eladatlannal. Árak: Fiatal, nehéz 400-405, könnyű 240-360, malac 150 korona. Az irányzat csendes volt. Élénken keresték a zsirsertést.

(x) A prágai cukorüzsde. A cukorüzsde tegnapi forgalma nem hozott semmi különösebb változást. A világpiaci lanya esés hatásá az itteni pison a nagyobb érdeklődés megakadályozta, úgy hogy a zárlat tartott maradt. Hivatalos árforlások: Aussig 160, Brunn és Olmütz 170, Kolin és Pardubitz 150, mind kereslet, kínálat nélkül.

(x) A világtérmez eredménye. Rómából jelentik: A nemzetközi mezőgazdasági intézet jelentése szerint Belgium, Bulgária, Görögország, Spanyolország, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, Svédország, Finnország, Hollandia, Egyesült-Államok, Kanada, Britindia, Japán, Algeria és Marokkó 1922. évi terméseredmények osszaga: 271,334 000 métermázs.

Felelős szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
 Kiadó: RADIMA nyomda és kiadóvállalat E. T.
 Szerkesztőségi telefonszám 977

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközöl.

Tüzifa házhoz szállítva: 4 méter vegyes 440 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 600 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 36 lei, 100 kg. hántott aprítva 40, lei. Telefonszámok 401-290

Frenkel Mór fatelepe

SZÍNHÁ

Habima

Vasárnap pre Itzkovics Nagy k sorral.
 Hétfőn premie Kedden A bé Sserdán: pren Csütörtökön A Freund
 Pénteken és nicos elő Vasárnap, szeptember 7.

MAG

Kedd: Ernani (Bérlét 5 s Szerda: Tüzek helyárakk Csütörtök: Holla 6-oszozor. szünetben Péntek: Kék fra mier hely szám.) Szombat d. u. 3 szereplők Utána: R szereplők Mészáros olosz moz Szombat este: szor. Rend 10, sz. A.) Vasárnap d. u. (árakkal.) Vasárnap este: donasz 7- Bérlétszín Hétfő: Kék fra Rendes he sz. B.) A szorra tűző megváltható

Egyetem moz szép fantasztikus vagy a Szerencs unnepekt Madys gavallérnak egy bálványt ad, amely jessit, pompát gaz de nem tudja elk Egy tiszta leány is tenelül halad el a oróját aztán sért tájlofvételek, hajó értékessé a filme

Uránia mozgó lovagja, egy hot Rendkívül érdekelő árdosok pazar ki fejedelmek. Mont massága fogadtat is lehet boldog. A egy vasmunkásit teszi. John, a vas jára örül a fényes menyasszonyát é jegyet. Ekkor az vissza kell menni társai. kinek nyo közben, elfordulnak. John erre Montmorency, a élelet. Csütörtökön a milliomas önké delme a Pókok b

Apoilo mozgó mulhatatlan látván Nagy kalandorfil elopott találmány Tengeri üldözés, nások, buvárfölvét

A Transylvan ezuton hozza t. k az esti 9 órai elő nem érvényesek. I személyeket illető melyek esti 9-kor Az előadások h nap egyformán 3

Pályázat A Temesvár-Jó szék pályázatot k tanítói állásra. A ro az egyik nyelv bír sik elsajátítandó. U és megjelölés ese véglegesítés kiáltá előletről szóló k kérvények szeptem (Timisoara, Str. állás október 1-én állapotás szerint. Lakáshány miatt n

Utazó bör legjobb m Farnati Cluj, Str. Memo

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Zsidó Szinpad

Heti műsor
 Vasárnap premierbérlet 4. szám: Karl Itzhovics első vendégfelléptével Nagy kabaré-est. Teljesen új műsorral.
 Hétfőn premierbérlet 5. szám és Kedden A bérlet 5. szám: Die Schöte.
 Szerdán: premierbérlet 6. szám és Csütörtökön A bérlet 6. szám: Mein Weib Freund
 Pénteken és szombaton ünnep miatt nincs előadás.
 Vasárnap, szeptember 24. én premierbérlet 7. szám: Jeruzsálem leánya.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor
 Kedd: Ermani (Premier helyárakkal. Premier bérlet 5. sz. Zárt ajtókkal.)
 Szerda: Tüzek. (Ujdonság 5-ödször. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 9. szám. C.)
 Csütörtök: Hollandi menyecske. (Ujdonság 6-odszor. Rendes helyárakkal. Bérlet-szünetben.)
 Péntek: Kék frakk. (Ujdonság először. Premier helyárakkal. Premier bérlet 6. szám.)
 Szombat d. u. 3 és 5 órákor: A vágy. (Főszereplők Poór Lili, Izsáky Margit, Utána: Kölcsonkért csecesemők. Főszereplők: Berky Lili, Berky Kató, Mészáros Alajos, Ihász Aladár. Igen olcsó mozi-helyárakkal.)
 Szombat este: Kék frakk. (Ujdonság 2-odszor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 10. sz. A.)
 Vasárnap d. u.: A kis kadét. (Olcsó helyárakkal.)
 Vasárnap este: A hollandi menyecske. (Ujdonság 7-edszer. Rendes helyárakkal. Bérlet-szünetben.)
 Hétfő: Kék frakk (Ujdonság harmadszor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 12. sz. B.)
 A szorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Egyetem mozgóban: Kedd, szerda esodaszép fantasztikus filmátványosság. Narayana, vagy a Szerencsébárvány. Főszerepben az ünneplé Madys kisasszony. Egy tönkrement gavallérnak egy hindu bűvész varázsserejű bálványt ad, amely ősszot kívánságait teljesíti, pompát gazdaságot varázsol körülötte, de nem tudja elhozni neki a boldogságot. Egy tiszta leány igaz szerelme mellett érzékeltent halad el a szerencse, megmutatta neki országát aztán sértődötten elfordul tőle Pompás tájfelvételek, hajótörés, tömegjelenetek teszik értékessé a filmet.

Uránia mozgóban: Kedden a Szerencse lovagja, egy hét a milliommok életéből. Rendkívül érdekes, izgalmas dráma. A milliárdosok pazar klubjában unatkoznak a pénzfejedelmek. Montmorency, a tőzsde főhatalmassága fogadást ajánl, hogy egy milliommos is lehet boldog. Allitása bizonyítására felhívta egy vasmunkását és egy hétre milliommossá teszi. John, a vasesztergályos, gyerek módjára örül a fényes életnek, feleli bűséges menyasszonyát és egy színésznővel vált jegyet. Ekkor azonban lejár az ideje és vissza kell mennie a gyárba. Itt munkás társai, kinek nyomorát elfeledte dözsolése közben, elfordulnak tőle, valósággal kiközösítik. John erre elkeseredésében megöli Montmorencyt, aki megrontotta egyszerű életét. Csütörtökön A gyermekhajó, Kay Hoog a milliommos önkéntes detektív újabb küzdelme a Pókok bűnszövetségével.

Apollo mozgóban: Kedd, szerda felülmúlhatatlan látványosság. Tűz az Océánon. Nagy kalandorfilm szenzáció. Hajszja egy állópot találmány modellje és -iratai után. Tengeri üldözés, hajóelsüllyedés nagy robanások, buvárfelvételek és tömegjelenetek.
 A Transylvania mozgókat igazgatósága ezután hozza t. közönség tudomására, hogy az esti 9 órai előadásokra a tiszteletjegyek nem érvényesek. Kivételt csupán a hivatalos személyeket illető tiszteletjegyek képeznek, melyek esti 9-kor is érvényesek.
 Az előadások hétköznap és vasár-ünnepnap egyformán 3-kor kezdődnek.

Pályázati hirdetés
 A Temesvár-Józsefvárosi orth. izr. iskolák pályázatot hirdet egy helyettes férfi tanítói állásra. A román és héber, de legalább az egyik nyelv bírása megkívánatik. A másik eljárástípus. Új tanítói állás szervezése és megjelölés esetén a tanév beteltével a véglegesítés kiáltásba helyeztetik. Vallásos előfeltevérről szóló bizonyítványai felszerelt kérvények szeptember 25-ig az iskolaszékhez (Timisoara, Str. Focb 54.) intézendők. Az állás október 1-én elfoglalandó. Fizetés megállapodás szerint. Az igények fejtüntetendők. Lakáshány miatt nőtlen előnyben.

Orth. izr. iskolaszék
 Utazó bőrönd és táskák legjobban minőségben kaphatók **Farmati bőröndösnél** Cluj, Str. Memorandului (Unitó-u.) 16.

Valutapiac szeptember 18-án

TŐZSDÉK	Lei	oseli kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	oszt. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	longy. márká	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		545	11	1290	31	732	25	678	745	177	93	255	165		92	
Bécs valuta deviza		540	11	1255	31	715	21	7	736				168			
Prága valuta deviza																
Berlin valuta deviza		47		113	279	63	205	60	6555					527		
Zürich valuta deviza		1740	35	4025		9245	750	21	2366			8	533			
Paris valuta deviza																
Budapest valuta deviza																

RENAISSANCE - ÁRUHÁZ

Calea Reg. Ferdinand (v. Wesselényi-u. 25)

Mélyen leszállított árak!

Női és férfi gyapjuszövede L 89— 91— 99— 130— 198—

Selymek minden színben és minőségben
 Cori bársony minden színben L 98
 Buforszövedek paplanhuzatok
 Sifonok és lepedővásznak
 Flanelek és Barchetok
 Szőnyeg, Linoleum

Férfi-, női- és gyerekcipők nagy választékban

Tisztviselőknak a leszállított árakból külön 5% engedmény

Kepes Elek orvosi kötszerész
 Oradea-Mare, Sas-paasage
 Ajánlja saját készítményű sérvköfőit, haskőfőit stb.
 Női és férfi övszerek nagyraktára

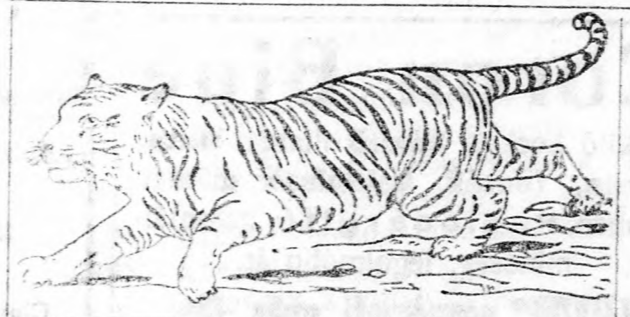
Új kalapot ócska kalapból

készít minden legújabb formában a legolcsóbb és legszebb kivitelben

Friedmann Mór Malom-utca 20 sz. alatti női és férfi kalapgyára

Mártonffy Testvérek & Co

újjonnan berendezett világ-
 városiszőrmearuházában leg-
 újabb modellek, eisőrangú
 szőrmék, mindennemű szőr-
 mecikkek, — szűcskellékek
 nagyban és kicsinyben. —
 Szolid bevásárlási forrás!

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 20. (Főtér) Telefon 10—25. Sürgőncim: Mártonffypelz.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi árak nagykereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

MODERN ÜVEGCISISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA
 Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1331
 készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben
Újraoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

Győződjön meg
 melőtt ruházati szükségleteit beszerezne
Heller, Weisz és Molnár
 1334
 női divatruhának általában ismert olesó áraitól!
 Cluj, Wesselényi-utca 6. sz.

אתרוגים ללבוים הרמים
 אין אנגרא אנד אנדעשיל צו האבען
 ביי
E. ROSENZWEIG
 CLUJ, Str. Reg. Maria 6.
 דער פערקויפ ווירד אין דיע
 ימי הסליחות בעטענען

Mindenemű bádogos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóban ügyhelyben, mint vidéken vállal 1298
Frisch Samu
 Cluj, Cal. Motilor (v. Monostori-u.) 143.

Iskolaruhák Raglanok
 nagy választékban megérkeztek 1330
Neumann M.
 cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Pötér

Central Buffet
 Színház után 1314
 az élle közönség találkozó helye

Textiláru
 legolcsóbb beszerzési forrása
Klein Sámuel és Fivére
 kézműaru nagykereskedőknél
Cluj, Piata Mihaiu Viteazul (Széchenyi-tér) 34.

kedvezményt
 Official" szeptember
 mának köz-
 onerala ar-
 marostord-
 bin működ-
 as regáli ipar-
 p szeptembe-
 : Friedman
 vos, az arad-
 zsrhonti ce-
 el nagyváradi
 Sándor aradi
 A külföld ér-
 gbonaexport
 által a hitel
 onasrák csak
 iföldi értékét
 30 ezer lei,
 ezer lei va-
 árpa 30 500,
 00 lei, Buz-
 g-ké t Braila:
 b 4.05 lei.
 rnak Magyar-
 jelenik: A
 pi miniszte-
 a sülök álla-
 tulásos át-
 Eger és Kece-
 g nem látván,
 ó állott be,
 nloképen. Ez
 kívánatosnak
 Keestemét vi-
 kéony hatásu.
 levők)ól csak
 6. Nagy st-
 mint mino-
 vátható A
 nt literenkint
 váltakozik A
 Eger vidékét,
 svásár Bud-
 ti: A ferenc-
 rra 889 ser-
 máscot haj-
 l 362 sertse-
 rak: Zárter-
 -370, fiatal,
 pes 260—410,
 5 310, malae
 4 sertést és
 ti 58 sertés
 Fialat, n-héz
 -360, malac
 lyzet eserde-
 k a zsirsertést.
 őzsde. A cu-
 elma nem ho-
 változást. A
 s hatását sz
 b érdeklődés
 hogy a zárlat
 talos arfolva-
 nn és Olmütz
 itz 150, mind
 l
 eredménye.
 emelkedői me-
 entése szerint
 Görögország,
 oroszszág Olas-
 g, Svédország,
 Egyisült-Ál-
 rdiás, Japán,
 1922 évi ter-
 a: 271,334 000
 ARTON ERNŐ
 adóvállalat 27.
 onszánt 977
 szed
 a) 2. sz.
 postán eszközöl-
 fatelepe

